

med förundersökningar av exempelvis datorer som kan innehålla material som omfattas av tystnadsplikt.

Ett par exempel är de två olika rättsprocesserna mot journalisterna Trond Sefastsson och Jesus Alcala. Där fick såväl de båda journalisterna som deras försvarare vara med vid genomgången av materialet i sina datorer för att i möjligaste mån uppfylla sin grundlagsenliga skyldighet att fullgöra sin tystnadsplikt.

Så långt nuvarande rättsläge och praxis.

Med utgångspunkt från dagens rättsläge föreslår nu utredningen ett par tillägg i 27:2 RB. Första tillägget innebär att om en digital informationsbärare, exempelvis en dator, tas i beslag och den kan ha ett innehåll som omfattas av beslagsförbudet för skriftliga handlingar enligt ovan och beslaget har gjorts hos någon som omfattas av 36:3 RB, får datorn inte genomsökas innan personen ifråga erbjudits möjlighet att närvara.

Det andra tillägget innebär att om det vid genomsökningen visar sig att datorn innehåller material som egentligen inte skulle fått tas i beslag, är det inte tillåtet att ta ytterligare del av detta material.

Lagstiftaren vill således författningsreglera en tidigare rekommendation och praxis.

Journalistförbundet kan ställa sig bakom detta förslag, men vill framföra vissa frågeställningar kring förslaget.

En fråga är vem som har tolkningsföreträdet för vilka uppgifter som förundersökningsledaren inte ska få ta del av med hänvisning till tystnadsplikten. I utredningen hänvisas till att dokumentens namn kan vara en vägledning. Mot detta kan anföras att tystnadsplikten i sig kräver att dokumenten döps på ett sätt som skyddar anonymiteten.

Problemet kompliceras av att utredningen inte föreslår något undantag för material när polisen gör en så kallad spegling, d.v.s. gör en kopia av en hårddisk. Det innebär att även av tystnadsplikten skyddat material befinner sig utanför journalistens kontroll.

Här står två olika starka intressen mot varandra

Ett annat problem gäller det föreslagna andra tillägget.

Är det verkligen möjligt för en utredare att ”glömma” information som han eller hon inte egentligen skulle fått ta del av? Hur trygg kan en journalist känna sig inför en sådan situation?

Det är exempelvis inte ovanligt att skyddade källor är kriminella, d.v.s. sådant som rättsvårdande myndigheter har till uppgift att bekämpa.

Även här står två olika intressen mot varandra.

Journalistförbundet inser att det är viktigt att finna en balans mellan dessa båda intressen. Problemet är utan tvivel svårt att lösa, men vi lägger här fram ett förslag.

Vid beslut om beslag av ett elektroniskt material, där innehavaren av materialet åberopar regeln i 36:5 RB, utses en av båda parter betrodd person som går igenom materialet och endast överlämnar sådant som är relevant för målet till förundersökningsledaren. Fördelen med en sådan lösning är att den person som utses är opartisk och inte företräder någon part.

Personen ifråga verkar under tystnadsplikt och får rollen som ett slags notarius publicus. Det kan jämföras med det ombud som utses inför begäran om olika former av tvångsmedel som telefonavlyssning med mera. Det ombudet ska vara ett slags samhälles "tredje" öga för att avgöra om det finns grund för att besluta om en tvångsåtgärd, bland annat med tanke på personlig integritet.

Förslaget kanske kan vara svårt att genomföra i praktiken, framför allt vid fara i dröjsmål, men tål i alla fall att diskuteras.

Vårt syfte är att förundersökningar av misstänkta brott ska kunna genomföras samtidigt som allmänhetens intresse av att garanteras anonymitet enligt TF och YGL garanteras.

Med vänlig hälsning
SVENSKA JOURNALISTFÖRBUNDET

Jonas Nordling
Förbundsordförande